

MATERIÁL Č. 13

EUGENIOS TRIVIZAS O TERMÍNU „PIGS“

Eugenios Trivizas, autor moderních pohádek a profesor kriminologie na univerzitě v Readingu, který vyhrál soudní spor s firmou Coca-Cola, vykládá a vědecky dokumentuje své názory na užívání termínu PIGS, ale také na soustavné uplatňování negativních stereotypů při popisu různých národů. Profesor Trivizas píše:

Charakterizovat Řeky jako notorické podvodníky, zrádce apod. je jen další ukázkou sociologického jevu, kdy se v časech krize hovoří o určitých národech s poukazem na vžitě negativní stereotypy jejich vnímání. Nejsou posuzována a kritizována rozhodnutí nebo kroky konkrétních jedinců, nýbrž je kolektivně stigmatizován celý národ. Nejnebezpečnějším stereotypem je pak klást si otázku, zda jsou určité rasy nebo etnické skupiny vůbec ještě lidmi.

Iniciálová zkratka „PIGS“, kterou používají západoevropští a anglosaští investoři a komentátoři jako úsporné označení pro státy jižní Evropy a jejich ekonomiky, není pouhou nevkusnou urážkou. Je to moderní verze historického jevu zpochybňování lidskosti svých bližních, procesu, kterým příslušníci jedné etnické skupiny degradují příslušníky jiné skupiny na úroveň zvířat, a nepřímou tak naznačují, že by se s nimi podle toho mělo zacházet.

I když některá tištěná média, například Financial Times, a banky, uveďme třeba Barclays, reagovaly vstřícně na stížnosti, například od portugalského ministra financí, a používání termínu „PIGS“ zakázaly, stále hrozí, že se tento termín vžije a zakoření v běžném úzu. Ti, kteří jej i nadále užívají, nechápou, o jak vážný problém jde. Neuvědomují si, že hanlivé výrazy byly v minulosti systematicky používány s cílem vyvolat u veřejnosti otupělost, odstranit veškeré zábrany, přivodit znečitlivění a připravit půdu pro perzekuci, masakry a dokonce i genocidu.

Například genocidě ve Rwandě předcházela soustředěná vládní kampaň v podobě slovní „brutalizace“ obětí a za druhé světové války používala japonská propaganda stejnou metodu proti Američanům. Příkladem dovedení takového postoje až do krajnosti je samozřejmě Třetí říše. Jedním z chemických přípravků používaných při provádění genocidy židů v koncentračních táborech byl pesticid Zyklon B. Avšak již dlouho předtím, než byli vězni usmrceni pesticidy, je nacistická propagandistická mašinérie „odlidštila“.

Na adresu židů byla soustavně používána označení jako „krysy“ nebo „havěť“. A je samozřejmé, že jakmile začnete své protivníky vnímat nikoli jako lidské bytosti, ale jako zvířata či parazity, nečiní vám potíže je zabít a zužitkovat jejich vlasy nebo tuk. Slovní „brutalizující“ útoky jsou často prvním krokem ke skutečnému fyzickému násilí, a to nejen na mezinárodní scéně.

Při svém výzkumu zločinů davového násilí jsem vymezil dvě kategorie urážlivých projevů: jedny popírají mužnost protivníka a druhé jeho charakter lidské bytosti. A zjistil jsem, že první typ otevírá cestu k rituálnímu násilí a druhý k násilí skutečnému (1). Tragické důsledky slovní „brutalizace“ jsou

DŮM EVROPSKÝCH DĚJIN

důvodem, který vede antropology Montagua a Matsona k názoru, že proces „odlidšťování“ jiných lidských bytostí je „pátým jezdcem z Apokalypsy“. Bylo by určitě přehnané tvrdit, že ti, kteří razí termín „PIGS“, připravují půdu pro ekonomickou „zabíjačku“ příslovečných „prasat“ z Jihu.

Je však zarážející, že civilizovaní lidé jsou schopni zajít až k tomu, že používají opovržlivé výrazy, které způsobily v minulosti tolik utrpení. Když již nevnímáme druhé jako jedince, nýbrž jako nositele určitých stereotypů, když jedna etnická skupina podle mínění některých ztělesňuje vše čestné a mravné a ta druhá je zase symbolem podvodnosti a nemravnosti, otevírají se tím dokořán dveře všem druhům barbarství. Obyvatelé jižních zemí nejsou „prasata“, stejně jako Řekové nejsou rodilí podvodníci, a ani Němci nemají v krvi sklon k páchání genocidy.

Dobro a zlo dlí v každém z nás a démon zla se snadno probudí při slovních mezilidských interakcích. Doufejme, že „pátý jezdec z Apokalypsy“ uvízne na hradbě rozumu a našeho společného lidství, než se dokáže odhodlat k novému útoku.

1. „Crowd events in the Metropolitan Area“, The Kingston Law Review, vol. 9, No. 3, December 1979.
2. Ashley Montagu, Floyd Matson „The Dehumanization of Man“, New York: McGraw-Hill, 1983.

Zdroj: TA NEA